

констатовати да је уређивање, поред осталог и питање начина стипања републичког држављанства, па тако и оног путем прирођења, оспореним чланом 9. Закона о држављанству остварено у оквиру уставних овлашћења Републике и њеног законодавног органа, односно да спорни члан Закона није неслагласан са Уставом СР Србије.

(Решење Уставног суда Србије IV-405/89, од 5. априла 1990. године)

Припремио Томислав Вељковић

ОДЛУКЕ ВИШЕГ ПРИВРЕДНОГ СУДА СРБИЈЕ

Заштита фирме сложеног предузећа

Радна организација која је била удружена у сложену организацију удруженог рада престала је да буде удружена и организовала се у предузеће према Закону о предузећима.

Бивша сложена организација удруженог рада извршила је промене у организовању и организовала се у сложено предузеће пошто су се претходно све радне организације организовале у предузећа и постале удружене у сложено предузеће.

Радна организација која је престала бити удружена у СОУР, односно сада у сложено предузеће задржала је фирму сложеног предузећа и то уписала у судски регистар.

Благовременом жалбом сложено предузеће »Vošar соор Union« из Београда побива овако извршени упис у судски регистар истичући да сада има два предузећа која обављају исту делатност а имају исту фирму а уписана су код истог суда, и сматра да предузеће које више није удружено у сложено предузеће нема право да носи фирму сложеног предузећа, па је предложило да се брише уписана фирма предузећа које више није удружено у сложени систем.

Виши привредни суд је уважио жалбу, укинуо решење о упису у судски регистар а предмет вратио на поновни поступак.

Из образложења:

„Сложено предузеће иступа у правном промету у своје име и за свој рачун и има својство правног лица (чл. 145б. ЗОП).

Према чл. 145д. ЗОП, уговор о удруживању у сложено предузеће садржи одредбе и о фирми, делатности, одговорности и др.

Према томе, сложено предузеће има своју делатност, фирму и седиште и може самостално да иступа у правном промету.

Према чл. 158. ЗОП, предузеће које самостално иступа на тржишту може да тражи заштиту фирме.

Овај захтев се може поднети против предузећа које је уписано у судски регистар код истог суда.

Предузеће које је удружено у сложено предузеће може користити и фирму сложеног предузећа под условима и на начин како је то предвиђено уговором о удруживању у сложено предузеће.

У конкретном случају Радна организација »Vošar соор promet« организовала се у предузеће са истом фирмом и обавља исту делатност.

Бивши СОУР »Vošar соор Union« организовао се у сложено предузеће са истом фирмом и обавља исту делатност као и предузеће »Vošar соор promet«.

Како је предузеће »Vošar соор promet« престало да буде удружено у сложено предузеће то оно не може више да носи фирму сложеног предузећа, јер се ради о два предузећа која имају исту фирму и исту делатност а уписани су код истог суда у судски регистар, и зато је суд и укинуо решење о упису фирме предузећа у судски регистар да предузеће промени фирму па да се упише у судски регистар, под условом да то не буде фирма сложеног предузећа“.

Према томе, предузеће које престане бити удружено у сложено предузеће нема више право да употребљава фирму сложеног предузећа.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж. 244/90 од 29. јануара 1990)

Приговор застарелости и јединствени супарничари

Тужилац је тужбом тражио да суд обавезе свих пет туженика да му солидарно плате тужени износ на име накнаде штете.

Петооптужени је уложио приговор застарелости.

Првостепени суд је утврдио да је протекао застарни рок па је одбио тужбени захтев према свим тужбеницима.

Тужилац жалбом побија пресуду и истиче да је само петотуженик уложио приговор застарелости па се исти може односити само на њега а не и на остале туженике јер се не ради о јединственим супарничарима и зато је предложио да се жалба уважи.

Виши привредни суд је уважио жалбу у односу на прва четири тужбеника па је пресуду укинуо а предмет вратио на поновни поступак, а према петотуженику је пресуду потврдио.

Из образложења:

„Основано жалилац у жалби указује да се овде не ради о јединственим супарничарима из чл. 201. ЗПП, већ да се ради о туженицима-супарничарима од којих је сваки самосталан као странка па радње појединих супарничара не могу користити нити штетити другим супарничарима а то се односи и на приговор застарелости који је уложио само петотуженик (чл. 200. ЗПП).

Ово са разлога што у конкретном случају прва три туженика одговарају као извршиоци кривичног дела, четвртотуженик одговара као организација за штету коју су причинили његови радници а петотуженик по основу осигурања па у конкретном случају нема јединственог супарничарства на страни туженика.

Зато је Виши привредни суд укинуо пресуду у односу на прва четири туженика пошто њима не може користити приговор застарелости који је уложио петотуженик, па је потребно да утврди чињенично стање и правилно примени материјално право па да се одлучи о тужбеном захтеву према прва четири туженика“.

Према томе, приговор застарелости може користити осталим супарничарима само када се ради о јединственим супарничарима.

(Одлука Вишег привредног суда Србије, Пж. 5643/89 од 20. фебруара 1990)

Почетак рачунања рока застарелости код враћања амбалаже

Првостепени суд је усвојио делимично захтев за враћање амбалаже јер је нашао да није наступила застарелост.

Туженик побија пресуду у овом делу истичући да је првостепени суд погрешно када је нашао да захтев тужиоца за повраћај спорне амбалаже није застарео а није утврдио шта је са раније враћеном амбалажом јер се ради о дужем временском пословању између странака.

Виши привредни суд је уважио жалбу, пресуду у спорном делу укинуо а предмет вратио на поновни поступак.

Из образложења:

„У поступку је утврђено да су странке биле у дужем пословном односу и да је тужилац све до 20. октобра 1983. године испоручивао туженом своје производе (пиво) а да тужени није вратио тужиоцу амбалажу која је предмет овог спора.

Првостепени суд је утврдио да спорна амбалажа потиче из пословања странака од 20. октобра 1983. године и да није наступила застарелост јер је тужба поднета у року од три године.

Међутим, суд је донео одлуку на основу непотпуно утврђеног чињеничног стања. Суд није утврдио, пошто се ради о дужем временском пословном односу, па је требало утврдити да ли је туженик враћао амбалажу sukcesивно, односно да ли је вршено враћање амбалаже из претходних испорука а затим из каснијих, па да оцени да ли је захтев за повраћај амбалаже и за коју количину застарео или не.

Зато је пресуда укинута да се утврди шта је с амбалажом из претходних испорука пива па да се оцени застарелост за враћање амбалаже“.

Према томе, када се ради о дужем временском пословању странака и сукцесивној испоруци робе и враћању амбалаже, најпре се раздужује враћање амбалаже која је раније примљена, а за остатак невраћене амбалаже се утврђује од када потиче, тј. када је роба примљена па се оцењује приговор застарелости на овако невраћену амбалажу.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж. 5693/89 од 20. новембра 1989)

Припремио др Јездимир Митровић

ОДЛУКЕ СУДА УДРУЖЕНОГ РАДА СРБИЈЕ

Заснивање радног односа са стипендистом

Предлагач — Скупштина општине — Веће удруженог рада је у предлогу за покретање поступка навео да је директор радне организације привремено обуставио извршење одлуке Радничког савета радне организације о пријему у радни однос радника на послове дипломираног електроинжењера. Скупштина општине је разматрала питање обуставе од извршења одлуке Радничког савета, те утврдила да је одлука Радничког савета у супротности са чланом 4. Правилника о радним односима и планом кадрова од 1986—1990. године. Предлагач — Скупштина општине је преложила да суд утврди да је одлука Радничког савета у супротности са чланом 4. Правилника о радним односима и планом кадрова за период од 1986—1990. и ту одлуку поништи. Други учесник, Раднички савет радне организације је оспорио захтев и навео да је Раднички савет приликом доношења одлуке имао у виду уговор који је био закључен између примљеног радника и радне организације о коришћењу кадровског кредита. Према том уговору, радна организација је преузела обавезу да радника прими у радни однос по завршеном школовању.

Основни суд удруженог рада у Титовом Ужицу је одлуком Сд. број 92/88 од 22. новембра 1988. године утврдио да је одлука Радничког савета у супротности са чланом 4. Правилника о радним односима те је исту поништио. Утврдио је да је према средњорочном плану кадрова за период 1986—1990, који је усвојен на референдуму, предвиђено да се прими у радни однос само један дипломирани електроинжењер. Пошто је радна организација у 1987. години већ примила једног електроинжењера, то је у целости извршен и реализован план пријема у радни однос. Стога је Раднички савет поступио супротно плану кадрова када је примио још једног извршиоца на наведеним пословима.

Суд удруженог рада Србије је одлуком Ро. број 136/89 од 11. маја 1989. године преиначио одлуку Основног суда и одбио стављени захтев Већа удруженог рада Скупштине општине. При томе је пошао од чињенице да је између стипендисте и радне организације закључен уговор о радној обавези. Овим уговором се стипендиста обавезао да ће редовно полагати испите и завршити студије, те да ће по завршеном школовању остати на раду у радној организацији најмање онолико времена колико је примао кадровски кредит. С друге стране, радна организација се обавезала да стипендисти по успешно завршеном школовању обезбеди радно место које одговара његовим школским квалификацијама. Доносећи одлуку о заснивању радног односа са стипендистом, радна организација је испоштовала своју обавезу из наведеног уговора. Стога се не може сматрати да је у радној организацији незаконито поступљено јер је планом кадрова за период од 1986—1990.